

Analyysi: Turkki nähdään vakauttavana voimana ja Israel vastakohtana

Naton huippukokous, Trumpin tuki F-35-koneiden myynnille, vahvistavat Turkin asemaa, kun Israelin heikkeneminen heikentää vaikutusvaltaa

Ankara ja Jerusalem vaihtavat jälleen piikkejä, mutta Netanyahu ei ole vähentänyt Yhdysvaltain presidentin halua myydä Erdoganille kehittyneitä hävittäjiä, kun Turkki vahvistaa asemaansa lännen kanssa huolimatta lisääntyneestä Israel-vastaisesta retoriikasta

Kirjoittanut [Lazar Berman](#)

7. heinäkuuta 2026, klo 17.46

Presidentti Donald Trump (vasemmalla) kättelee Turkin presidentti Recep Tayyip Erdogania hänen saapuessaan Naton huippukokoukseen Ankarassa, Turkissa, tiistaina 7. heinäkuuta 2026. (Doğukan Keskinliği, Pool Photo by AP)

Kun Yhdysvaltain presidentti Donald Trump vierailee Ankarassa vuosittaisessa NATO-huippukokouksessa, Israel tekee parhaansa vakuuttaakseen Valkoisen talon olemaan toimittamatta Turkille kehittynyttä sotilasvarustusta, joka parantaisi sen ilmavoimia radikaalisti.

Perjantain puhelussa pääministeri Benjamin Netanyahu [kehotti](#) Trumpia olemaan myymättä Turkin hävittäjämoottoreita tai päästämättä Ankaraa takaisin F-35-ohjelmaan.

Maanantain haastattelussa Fox Newsille Netanyahu kutsui Turkkia "Muslimiveljeskunnan tartuttamaksi hallinnoksi, äärimmäiseksi liikkeeksi, joka vihaa Amerikkaa ja huutaa 'Kuolema Amerikalle'."

"En usko, että heille pitäisi antaa F-35-koneita tai moottoreita hävittäjilleen," hän julisti.

Ulkoministeri Gideon Sa'ar on myös [liittynyt](#) retoriseen kampanjaan, syyttäen turkkilaista vastinpariaan kansanmurhan yllyttämisestä sen jälkeen, kun hän kutsui Israelia "taakaksi, jota ihmiskunta ei enää kestä" ja sanoi sen olevan "ongelma" maailmalle.

Israelilaisten johtajien lausunnot eivät ole takakätinen yritys horjuttaa toista alueellista suurvaltaa. Turkin presidentti Recep Tayyip Erdogan on todella asemoitunut Israelin johtavaksi kriitikoksi, ja hänen hallituksensa tukee ja isännöi avoimesti Hamasia.

Pääministeri Benjamin Netanyahu puhuu Fox Newsille 6. heinäkuuta 2026.
(Kuvakaappaus/Fox News)

Silti, huolimatta Erdoganin Turkin demokratian purkamisesta, äärimmäisestä Israel-vastaisesta retoriikasta ja terroristiryhmän tukemisesta, Jerusalem ei todennäköisesti onnistu ajamaan kiilaa Washingtonin ja Ankaran välille. Turkki isännöi maailman johtajia Pohjois-Atlantin liiton kokouksessa ja vahvistaa asemaansa alueella ja sen ulkopuolella, kun taas Israel on päinvastaisessa suunnassa.

"Se on symbolista, mutta kertoo myös jotain Turkin asemasta", sanoi Nimrod Goren, Mitvimin – Israelin alueellisen ulkopoliittikan instituutin – puheenjohtaja.

Ja itse asiassa tiistaina Ankarassa pidetyssä yhteisessä lehdistötilaisuudessa Trump sanoi, että "harkitsimme" F-35-koneiden myyntiä Turkille ja totesi, että "meillä on paremmat suhteet Turkkiin, ja Turkki on monin tavoin ollut paljon lojaalimpi kuin muut maat."

Turkkilaisten palauttaminen

Suurimman osan vuosikymmenestä arabikevään mielenosoitusten jälkeen vuonna 2011 Turkki harjoitti aggressiivista politiikkaa itäisellä Välimerellä, mikä ärsytti alueellisia suurvaltoja ja pakotti kilpailijat liittoutumaan keskenään.

Erdogan tuki Muslimiveljeskuntaa Egyptissä sen jälkeen, kun ryhmä syrjäytettiin vallasta Kairossa vuonna 2013. Kahden sunnimuslimivallan välinen kilpailu levisi muille alueille ja jakoi Lähi-idän, Turkin ja Qatarin johtaessa islamistista ryhmittymää, kun taas Egypti asettui Saudi-Arabian ja UAE:n puolelle länsimielisessä leirissä.

(vasemmalta oikealle) Egyptin presidentti Abdel Fattah al-Sisi; Bahrainin kuningas Hamad bin Isa bin Salman al-Khalifa; Yhdysvaltain presidentti Joe Biden; Saudi-Arabian kruununprinssi Mohammed bin Salman; Jordanian kuningas Abdullah II; Qatarin emiiri Sheikh Tamim bin Hamad al-Thani; ja Kuwaitin kruununprinssi Meshal al-Ahmad al-Jaber al-Sabah poseeraavat yhdessä perhekuvassa Jeddahin turvallisuus- ja kehityshuippukokouksessa (GCC+3) hotellissa Saudi-Arabian Punaisenmeren rannikkokaupungissa Jeddahissa 16. heinäkuuta 2022. (MANDEL NGAN / POOL / AFP)

Välimerellä Egypti liittoutui Kreikan ja Kyproksen kanssa, jotka syyttävät Turkkiä laittomasta maakaasun poraamisesta heidän talousvyöhykkeillään. Yhdessä Israelin kanssa maat perustivat EastMed Gas Forumin, jonka päämaja oli Kairossa, ja järjestivät yhteisiä sotaharjoituksia.

Ankara kohtasi myös heikkeneviä suhteita Eurooppaan. Erdogan, joka on lietsonut islamistisia tunteita, suututti ranskalaiset ja EU-viranomaiset toteamalla, että presidentti Emmanuel Macron tarvitsi "henkistä hoitoa"

tuomittuaan opettajan mestauksen, joka oli esittänyt profeetta Muhammedin kuvaa.

Havainnollistavaa: Tässä 20. kesäkuuta 2019 otetussa valokuvassa turkkilainen poliisi partioi laiturilla, taustalla porausalus Yavuz, joka on sittemmin lähetetty Välimerelle, Dilovasiin satamaan Istanbulin ulkopuolelle. (AP-kuva/Lefteris Pitarakis)

Pakolaiset olivat myös jatkuva kiistakysymys, sillä Erdogan uhkasi päästää Afrikasta ja Lähi-idästä pakenevat maahanmuuttajat rajansa yli Kreikkaan, ellei EU noudata vuoden 2016 pakolaissopimusta. EU:n johtajat ovat myös arvostelleet Turkia ihmisoikeusloukkauksista.

Erdoganin riitaisa asenne ei vienyt häntä mihinkään. Eristyksissä Euroopasta ja monista arabimaista, kohdaten epäystävällisen Joe Bidenin Valkoisen talon, jonka talous oli COVID-19-pandemian koettelema, Turkki lopulta muutti suuntaa.

Turkkilainen delegaatio vieraili Egyptissä vuonna 2021 keskustellakseen normalisoinnista, ja Erdogan sekä Egyptin Abdel-Fattah el-Sissi tekivät vastavuoroisia presidenttavierailuja vuonna 2024.

Erdogan myös solmi suhteita Saudi-Arabian kruununprinssi Mohammed bin Salmaniin, jota hän oli syyttänyt toisinajattelijatoimittaja Jamal Khashoggin

murhasta. Kaksi [johtajaa tapasivat](#) helmikuussa keskustellakseen puolustussuhteista.

Tiedosto: Turkin presidentti Recep Tayyip Erdogan (vasemmalla) halaa Saudi-Arabian kruununprinssi Mohammed bin Salmania ennen tapaamista Jeddassa, Saudi-Arabiassa, 28. huhtikuuta 2022. (Bandar Aljaloud/Saudit Royal Palace AP:n kautta)

"Näemme Turkin onnistuvan nousemaan kankaalta ja palauttamaan asemansa alueella," sanoi Goren.

Vihamielisyyys Israelia kohtaan, luottamus Trumpilta

Turkin suhteet Israeliin noudattivat samanlaista kaavaa.

Vuonna 2018 Turkki kutsui suurlähettilästään pois ja pyysi Israelin lähettilästä poistumaan Israelin ja Gazan rajalla tapahtuneiden väkivaltaisten mielenosoitusten jälkeen, joissa kymmeniä palestiinalaisia kuoli. Turkin ja Israelin johtajat arvostelivat toisiaan kiivaasti, Erdogan kutsui Israelia "lapsimurhaajaksi" ja Netanyahu syytti Erdogania kurdisiviilien tappamisesta.

Lähentymisprosessi alkoi vuonna 2020, kun El Alin lentokone laskeutui Turkkiin ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen. Molemmat osapuolet palasivat suurlähettiläänsä vuonna 2022, ja — Naftali Bennettin ja Yair Lapidin

hallituksen ollessa vallassa — korkeat israelilaiset virkamiehet tapasivat Erdoganin.

Puolustusministeri Benny Gantz (vas) tapaa Turkin presidentin Recep Tayyip Erdoganin (C) ja puolustusministeri Hulusi Akarin Ankarassa 27. lokakuuta 2022. (Turkin lehdistötoimisto)

Mutta suhteet romahtivat jälleen Hamasin hyökkäyksen jälkeen Israeliin 7. lokakuuta 2023, kun Erdogan kehui terroriryhmää ja syytti Israelia kansanmurhasta. Turkki keskeytti kauppansa Israelin kanssa, sulki ilmatilansa Israelin lentokoneilta ja antoi pidätysmääräykset 37 israelilaiselle viranomaiselle, mukaan lukien Netanyahu.

Turkin avoin vihamielisyys Israelia kohtaan on kasvanut terävämmäksi, kun se on palannut alueellisten liittoutumien ja päätöksenteon keskiöön, rohkaistaen Erdogania.

Kuten ensimmäisellä kaudellaan, Trump näkee Erdoganin luotettavana kumppanina myrskyisässä Lähi-idässä.

Silloinen Yhdysvaltain presidentti Donald Trump (vas.) ja Turkin presidentti Recep Tayyip Erdogan (R) poistuvat lavalta 'perhekuvan' jälkeen Naton huippukokouksessa Grove-hotellissa Watfordissa, Lontoon koillispuolella, 4. joulukuuta 2019. (Peter Nicholls/Pool/AFP)

Huhtikuussa 2025, kun Netanyahu istui hänen vieressään Valkoisessa talossa, Trump kuvaili Erdogania "erittäin älykkääksi" ja onnitteli häntä "Syyrian valtaamisesta."

"Kaikki ongelmat, jotka sinulla on Turkin kanssa, uskon, että voimme ratkaista, kunhan olet järkevä, sinun täytyy olla järkevä," hän painosti Netanjahua.

Alle kaksi viikkoa aiemmin Erdogan oli vaatinut Allahia "tuhoamaan sionistisen Israelin."

Erdogania korostetaan johtajana, joka voi tuoda parhaat puolet.

Siitä huolimatta Turkki onnistui asemoimaan itsensä keskeiseksi välittäjäksi Israelin ja Hamasin välillä, erityisesti Trumpin tukemassa sopimuksessa käydyissä neuvotteluissa, joissa viimeiset israelilaiset panttivangit vapautettiin.

"Erdogania korostetaan johtajana, joka pystyy tuomaan parhaat tulokset", sanoi Gallia Lindenstrauss, vanhempi tutkija Tel Avivin kansallisen turvallisuuden tutkimuslaitoksessa.

Tom Barrackin, joka toimii sekä Yhdysvaltain erityislähettiläänä Syyriassa että Yhdysvaltain Turkin-suurlähettiläänä, kertoo, että Trump soitti Erdoganille tunteja ennen Gazan tulitauon saavuttamista lokakuussa pyytäen apua kahden Hamasin johtajan saamiseksi mukaan.

Yhdysvaltain Turkin-suurlähettiläs Tom Barrack puhuu Antalyan diplomatiafoorumissa 17. huhtikuuta 2026. (Kuvakaappaus/YouTube)

"Presidentti Erdogan, [ulkoministeri] Hakan Fidan, [tiedustelupäällikkö] Ibrahim Kalin viettivät kaikki tuon iltapäivän ja toivat nuo kaksi Hamasin johtajaa tänne", Barrack [muisteli](#).

Turkki onnistui käyttämään vuoden 2026 Iranin sotaa vahvistaakseen asemaansa alueella.

Yhdysvaltojen ja Israelin kampanja herätti pelkoa pahimmasta mahdollisesta skenaariosta Turkille, mukaan lukien massiivinen pakolaisaalto, aseellinen kurdien kapina tai hyökkäykset sen omalle alueelle.

"Turkkilaiset viranomaiset sanovat toistuvasti, etteivät halua sotaa kotiovelleen, sillä tällaisen levottomuukaisuuden seuraukset vaikuttivat myös Turkkiin", entinen turkkilainen diplomaatti kertoi The Times of Israelille, viitaten vuosien 1991 ja 2003 Irakin sotiin sekä Syyrian sisällissotaan.

Vasemmalta oikealle: Egyptin ulkoministeri Badr Abdelatty, Pakistanin ulkoministeri Ishaq Dar, Turkin ulkoministeri Hakan Fidan ja Saudi-Arabian ulkoministeri Faisal bin Farhan Al-Saud keskusteleivat Antalyan diplomaatiaforumin 5. painoksessa Antalyassa, Turkissa, 17. huhtikuuta 2026. (Turkin ulkoministeriön lehdistöpalvelu)

Huolimatta huolista Iranin konfliktista — josta vain jälkimmäinen toteutui — Turkki onnistui jälleen osoittamaan olevansa luotettava kanava Trumpille välittäessään viestejä Iranin ja Yhdysvaltojen välillä.

Kun Trump pyrki vetäytymään sodasta, Turkki oli paikalla, yhdessä Pakistanin ja entisten kilpailijoiden Saudi-Arabian ja Egyptin kanssa auttamassa välittämässä tulitaukoneuvotteluja, jotka johtivat taistelujen päättymiseen.

Erdoganin rinnalla Ankarassa tiistaina Trump [kehui Turkkia](#) siitä, ettei se "osallistunut taisteluun" — Iranin puolella sodassa — ottaen huomioon Turkin kiistanalaisen "suhteen Israeliin".

Presidentti Donald Trump (vasemmalla) tapaa Turkin presidentin Recep Tayyip Erdoganin saapuessaan NATO-huippukokoukseen Ankarassa, Turkissa, tiistaina 7. heinäkuuta 2026. (Osmancan Gürdoğan, Pool-kuva AP:n kautta)

Eurooppa tarvitsee myös Turkia

Naton huippukokous on viimeisin todiste siitä, kuinka pitkälle Turkki on edistynyt suhteidensa palauttamisessa.

"Natolle agendalla on kaksi kuumaa kuplaa", sanoi entinen turkkilainen diplomaatti, "sota Ukrainassa ja jännitteet Yhdysvaltojen, Israelin ja Iranin välillä. Turkki on näiden kahden kuplan välissä."

Ukrainan sota teki Turkista korvaamattoman myös Euroopalle. Se tarvitsee Turkin armeijan — Naton toiseksi suurimman Yhdysvaltojen jälkeen — tarjotakseen uskottavan pelotteen Venäjälle. Lisäksi, kun Euroopan maat kiirehtivät aseistautumaan, Turkin aseiteollisuus on tärkeä aseiden lähde.

Turkkilaiset sotilaat marssivat sotilasparaatissa, joka juhlistaa voitonpäivän 102-vuotispäivää Vatan-kadulla Istanbulissa 30. elokuuta 2024. (KEMAL ASLAN / AFP)

Trumpin horjuva sitoutuminen transatlanttiseen liittoumaan vain korostaa eurooppalaisille maille, kuinka paljon ne tarvitsevat turkkilaista sotakalustoa.

Yhdysvaltain presidentti itse ilmaisi, että hän olisi pysytellyt poissa NATO-huippukokouksesta, ellei sitä olisi isännöinyt Erdogan. "En olisi valinnut useimpia..." sanoi Trump. "Menen kunnioituksesta presidentti Erdogania kohtaan."

Massiivinen Turkin puolustusnäyttely NATO-huippukokouksen yhteydessä, johon osallistui yli 3 000 osallistujaa, osoittaa, että Ankara tunnistaa täysin avautuvan mahdollisuuden.

Mahdollisuus parempiin tasapeleihin

Vaikka Turkilla on useita diplomaattisia menestyksiä, Israel on notkahduksessa.

Jerusalemien alueelliset kumppanit tekevät yhteistyötä kilpailijoidensa kanssa diplomaattisissa aloitteissa, jotka ovat Israelin toiveiden vastaisia. Iranin sodan päättyminen ja sitä seurannut yhteisymmärryspöytäkirja neuvoteltiin ilman Israelia huoneessa.

Suhteet naapurimaat Egyptiin ja Jordaniaan ovat edelleen kireät, eikä ole epätodennäköistä, että useammat arabivaltiot normalisoisivat suhteita Israeliin lähitulevaisuudessa.

Tästä huolimatta Israel on onnistunut saamaan Turkin maksamaan hinnan vihamielisestä kannastaan. Turkin edustajia ei sallittu osallistumasta siviilisotilaallinen koordinaatiokeskukseen, joka valvoo Gazan tulitaukoa, eikä lähettää joukkoja liittymään kansainväliseen rauhanturvajoukkoon, jonka tarkoituksena oli jossain vaiheessa saapua kaistalle.

Israelin etenevät rauhanneuvottelut Libanonin kanssa ovat myös onnistuneet jäädyttämään Turkin prosessista, jota sillä todennäköisesti on merkittävä intressi ohjata.

Palestiinalaiset ostavat ulkomarkkinoilla Khan Younisissa, Gazan eteläosassa, 8. kesäkuuta 2026. (Abed Rahim Khatib/Flash90)

Ankara ja Jerusalem ylläpitävät edelleen suhteita, vaikka ne ovat erittäin kireät, ja on merkkejä siitä, että niiden välillä saattaa olla jonkinlainen lämpeneminen.

Tiedustelukoordinointi jatkuu, ja Syyrian eskalaation välttämiseksi käytetty koordinointimekanismi näyttää toimivan hyvin.

Vuosikymmenten syvät liikesuhteet tarkoittavat, että monet kanavat maiden välillä pysyvät avoinna, vaikka ne olisivatkin selvästi huomaamattomissa.

Barrack on myös [sanonut](#) työskentelevänsä Turkin ja Israelin suhteiden parantamiseksi.

Sillä välin nykyiset trendit näyttävät jatkuvan — Turkki tulee olemaan alueellisten prosessien keskiössä, kun taas Israel kamppailee saadakseen itsensä kuuluviin.

Tämä näyttää pian tuottavan hedelmää Turkille, kun Trump julkisesti tukee F-35-koneiden myyntiä, vaikka lailliset ja kongressin esteet eivät ole vielä täysin ratkaistuja.

"Trump ja Trumpin hallinto näkevät tällä hetkellä Turkin vakauttavana tekijänä", sanoi Lindenstrauss, "kun taas Israel nähdään epävakauttavana tekijänä."